

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ РЕАЛІЙ У МОВОЗНАВСТВІ І ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ

Мовні реалії використовуються в різних сферах життя, таких як освіта, мас-медіа, наукові дослідження, літературна творчість тощо. Вони відображають стан мови в певний час, реалізуючись у появі нових слів, виразів, термінів, які виникають у зв'язку з розвитком суспільства, наукових відкриттів, технологій та інших факторів. Реалії відображають конкретні аспекти життя певного етносу, його історії, культури, традицій. Вони є частиною лексики, яка має яскраве культурологічне забарвлення. У літературному тексті вони часто пов'язані з конкретними обставинами.

Метою даного дослідження є аналіз наявних класифікацій реалій, а також з'ясування особливостей перекладу англomовних реалій українською мовою.

Реалії – це слова або фрази, які мають унікальне значення в певній культурі або спільноті, і вони виражають концепції або ідеї, які можуть бути незрозумілі або відсутні у інших культурах або мовах.

Поняття «реалія» можна прирівняти до «предмета культурного», який на думку Ф. Бацевича, є «одним із найважливіших понять лінгвокультурології і теорії міжкультурної комунікації; реалією об'єктивної дійсності або артефактом, які мали (чи мають) важливе значення у певній культурі, стали символічними у її межах, асоціюються з певною культурою тощо» [1, с. 142].

Також важливо зазначити, що ототожнення поняття «реалії» до «безеквівалентної лексики» не є коректним, оскільки безеквівалентна лексика охоплює значно більший спектр, ніж тільки реалії, які відповідають лише випадкам лексико-предметної безеквівалентності.

З перекладознавчого погляду реалії можуть бути поділені в історико-семантичному та структурованому планах. До історико-семантичного входять: власне реалії (при існуючих референтах) та історичні реалії. У структурованому плані виділяють реалії: одночлени, полічлени номінативного характеру та фразеологізми [2, с. 70–71].

При перекладі реалій найдоцільнішою є наступна послідовність вибору прийомів перекладу в художньому тексті: транскрипція; переклад і заміна: неологізм (калька; напівкалька; освоєння; семантичний

неологізм) та приблизний переклад (родо-видова заміна; функціональний аналог; опис, пояснення, тлумачення; контекстуальний переклад).

Вибір прийому перекладу залежить від характеру реалії та тексту, реципієнта і словотворчих особливостей мови перекладу.

Найвживанішими способами відтворення реалій є: комбінована реномінація, дескриптивна перифраза, транскрипція (транслітерація), ситуативний відповідник, калькування, гіперонімічне перейменування, транспозиція на конотативному рівні, метод уподібнення, контекстуальне розтлумачення реалій. Найпродуктивнішою серед них є комбінована реномінація, частота вживання якої серед наведених вище способів становить 25 % [2, с. 150].

Отже, реалії можна розглядати у історико-семантичному та структурованому плані. Історико-семантичний план включає в себе власне реалії та історичні реалії. Структурований план складається з одночленів, полічленів номінативного характеру та фразеологізмів. При виборі прийомів перекладу художнього тексту необхідно спиратися на використання транскрипції та перекладу (заміни). Найпродуктивнішим способом відтворення реалій є комбінована реномінація.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації [Текст] / Ф. С. Бацевич; М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – К. : Довіра, 2007. – 205 с.

2. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад (на матеріалі англomовних перекладів української прози) : монографія [Текст] / Р. П. Зорівчак. – Львів : Вид-во при Львів. ун-ті, 1989. – 216 с.